

Tuinen voor morgen

Klaar voor de toekomst?

Landelijke Gilden
samen beleef je meer

Aanhoudende droogte, warme zomers en hevige plensbuien zullen in de toekomst vaker voorkomen. Hoe anders kan je tuinieren als het groeiseizoen langer wordt en nachtvorst weinig of niet meer voorkomt? Welke planten zullen onze tuinen sieren of onze moestuinen vullen? Met welke slimme snufjes zullen tuineigenaars anders en makkelijker gaan tuinieren? Hoe gaan we om met nieuwe ziekten en plagen en wat zijn de effecten op bestuivende insecten als hun voedselbronnen bloeien op andere tijdstippen?

Klaar om aan je tuin voor morgen te werken?
Dit boekje helpt je op weg.

A photograph of a garden with various plants, including a large green bush on the left, a brick house with a window in the background, and several green plants in the foreground. The text is overlaid on the image.

*Als ons klimaat verandert,
zal onze manier van tuinieren
mee veranderen.*

Is jouw tuin er klaar voor?

Tuinen zijn multifunctioneel. Ze bieden verkoeling, rust, water, tevredenheid, voedsel en voldoening. Als ons klimaat verandert, dan zal onze manier van tuinieren mee veranderen. Te nat, te droog, te klein, te weinig kriebelbeestjes of te veel plastic? Een tuinier van de toekomst kan ermee overweg!

De oplossing ligt in de eigen tuin

Een tuinier weet dat het goed is om de bodem bedekt te houden, met bodembedekkers tegen onkruid of met compost zodat de bodem langer vocht kan vasthouden voor de planten. Meer schaduwplekjes maken helpt tegen de brandende zon.

De juiste planten op de juiste plek, het is geen nieuwigheid. Al gehoord van klimaatbomen? Wie veel groen wil op een kleine ruimte, gaat aan de slag met daktuinen of verticale tuinen. Bloempotjes en tuinmaterialen worden zo lang mogelijk gebruikt of gedeeld met andere tuiniers. Uiteraard mogen slimme snufjes niet ontbreken. Want ook de tuinier van de toekomst geniet van zijn of haar tuin. Zelfs binnenshuis, met een weelde aan kamerplanten.

A large, leafy tree stands in a garden. A white rainwater collection tank is mounted on a wooden post, with a black hose leading down to a large, round, grey concrete water bucket with a wooden lid. The scene is set on a gravel path next to a green lawn. In the background, there are more trees and a wooden fence.

Regenwater is perfect
voor de tuin,
de aanschaf van
een regenwaterton
of -put loont.

Slim met water

Planten hebben water nodig om te overleven, net als de mens trouwens.

In de tuin gebruik je bij voorkeur regenwater. Klimaatvoorspellers verwachten meer droge zomers en kletsnatte winters. We kunnen er maar beter op voorbereid zijn ...

Regenwaterton? Check!

Regenwater is perfect voor de tuin en verdwijnt niet langer in de riolering. Investeren in een regenwaterput loont, te koop in verschillende volumes, in beton of kunststof. Is een regenwaterput te ingrijpend? Sluit dan zoveel mogelijk regenwaterpijpen aan op een ton, zo kan je heel wat water recupereren. Er bestaan trendy regenwatertonnen in alle maten en prijzen. Een handigheidje bij de installatie van een regenwaterton is de regentonvulautomaat, een stukje buis dat je tussen de regenpijp bevestigt en aansluit op de regenwaterton. Het belet dat de ton gaat overlopen als het veel regent. Mocht het toch gaan vriezen, laat de volle ton dan leeglopen zodat ze niet barst.

Tuin vol tuinslangen

Een goede manier om zuinig water te geven, is via een druppeldarm. De soepele darm laat zich netjes tussen de planten leggen, zodat ze allemaal evenveel water krijgen hoe lang de slang ook is. De darm kan je afdekken met een dikke laag compost, houtschilfers of een ander mulchmateriaal, zo is hij niet

meer zichtbaar. De bedekte bodem zal minder verdampen en zo blijft de wortelzone koeler, wat beter is voor de plant. Je kan dus veel water geven, rechtstreeks aan de wortel, zonder extra verdamping. Op plaatsen waar geen water nodig is, kan de druppeldarm onderbroken worden met stukken tyleslang uit buigzame zwarte kunststof. Ideaal tegen waterverspilling. Sluit de druppeldarm via een watertimer aan op de kraan, dan is water geven een fluitje van een cent.

Gieten vanuit je luie zetel

Een besturingsautomaat op de kraan bepaalt het uur en de duur dat planten water krijgen. Je kan er eentje op batterijen (met of zonder zonnecel) kiezen met één of twee aansluitingen of je kan er eentje nemen op stroom die meerdere netwerken van tuinslangen gelijktijdig bedient. De timers zijn eenvoudig te programmeren en gebruiksvriendelijk. Zo kan je de automaat ook handmatig in- en uitschakelen als je tussendoor extra water nodig hebt.

Geef 's avonds water. Planten krijgen tijdens de nacht meer kans het water op te nemen. Water op het heetst van de dag gegeven, verdampt heel snel

en kan enkel in de bovenste laag van de bodem dringen. Hierdoor wortelen jonge plantjes vooral oppervlakkig en zijn de wortels onvoldoende ontwikkeld om het dieper gelegen water te bereiken. Oppervlakkige wortels krijg je ook door steeds maar een beetje water te geven. Dus liever één keer in de week veel water dat flink diep de grond in kan gaan, dan elke dag een beetje dat grotendeels verdampt. Water is te kostbaar om er slordig mee om te gaan.

Sponstuin met compost

Minstens zo belangrijk als water geven is het water, uit de lucht of uit de kraan, vast te houden in de tuin. De samenstelling van de grond bepaalt hoe goed hij water kan stockeren. Een bodem die het water goed vasthoudt, heeft namelijk zelden extra water nodig om droge perioden door te komen. De grond rond je huis is wat hij is, maar gelukkig is er compost.

Compost brengt niet alleen voedingsstoffen in de bodem, het maakt de grond ook beter van structuur en dus meer geschikt om water vast te houden. Wie jaarlijks een dun laagje compost mengt onder de grond tussen de planten zal merken dat ze beter groeien.

Een laagje compost beschermt de bodem tegen uitdroging.

Thuis- of buurtcomposteren

Compost kan je aankopen, maar nog beter is je eigen tuin- en keukenafval tot compost te herwerken. Heb je vooral keukenresten en slechts een beetje tuinafval? Ga dan voor een compostvat. Zet het half in de zon, zo zal het composteerproces sneller verlopen. Honderden regenwormen en duizendpoten werken samen met zoveel meer andere diertjes, bacteriën en schimmels om jouw tuin- en keukenresten te verwerken tot kruimelige compost. Met veel lucht en voldoende water vind je na ongeveer een jaar onderaan in het vat de rijpe compost, zwart en geurend naar bosgrond. Naar hartenlust te gebruiken in de moestuin, bij het vullen van potten en bakken, rondom bomen en struiken of (na zeven) op het gazon.

Met deze tips wordt je eigen compost maken heel plezant.

Een dekentje van mulch

Mulchen is de bodem bedekken. In de natuur vind je zelden een onbedekte bodem. Denk maar aan de bladerlaag in een bos. Een mulchlaag wordt bovenop de grond gelegd en voorkomt dat de zon rechtstreeks op de aarde schijnt. Geschikt zijn schors, houtsnippers, cacaodoppen, stro, grasmaaisel of compost. Een laagje fijn materiaal van maximum 5 cm dik of grof materiaal tot 10 cm beschermt de bodem tegen uitdroging, het vocht onder de laag verdampt niet zo snel. Het regelt de bodemtemperatuur (warm in de winter, koel in de zomer). Een mulchlaag vermindert het waterverlies van het grondoppervlak en remt de ontkieming van onkruidzaden door afscherming van het licht. Als compost geleidelijk verteert, is dat extra voeding voor de bodem. Ook het bodemleven wordt erdoor geactiveerd.

Drinkbaar water kost in Vlaanderen ongeveer 4,3 euro per kubieke meter. Alleenstaanden gebruiken een kleine 100 liter per dag, een gezin van vier personen ongeveer 350 liter per dag en dus zowat 127 kubieke meter per jaar. Het is dus zonde om drinkbaar water aan de planten te geven.

Schaduwplekken vind je onder bomen, tegen noordmuren en bij gebouwen.

De juiste plant voor de juiste plek

Heb je een zonnige of eerder een schaduwrijke tuin? Licht verandert volgens het uur van de dag en het seizoen. Gefilterd licht werkt anders in op planten dan te weinig licht. Als je weet hoe het zit met de zon, de schaduw, de drainage en de bodem, dan kan je planten gaan kiezen. Zet planten die dezelfde wensen hebben bij elkaar. Het maakt tuinieren een stuk eenvoudiger.

worden aan wind verdampen ze meer water. Schaduw is dan heel erg welkom. Schaduwplekken vind je onder bomen, tegen noordmuren en bij gebouwen. Het nadeel bij deze plekjes is dat de bodem er vaak droog is. De regen heeft minder kans om de grond te raken en boomwortels trekken alle vocht naar zich toe.

Droogteresistente tuin

Droogtebestendige planten hebben minder water nodig, al hangt het resultaat vooral af van je eigen tuinbodem. Als er geen nachtvorst meer optreedt, biedt dit kansen om exotische bomen, struiken en planten in de tuin te zetten. Ze kunnen vaak ook goed tegen de hitte. Kuipplanten moeten voor de winter niet meer naar

binnen of kunnen zelfs in volle grond gezet worden. Daardoor verschijnen andere planten, of bijzonder fruit, in de tuin.

Het spel van zon en schaduw

Zonnige plekken krijgen minstens 6 uur volle zon, wat een warme en droge bodem geeft. Als planten blootgesteld

Vroeger zaaien en planten

In de moestuin van de toekomst kan veel vroeger in het jaar gestart worden met zaaien en planten, met het vooruitzicht om langer en zelfs vaker te oogsten. Meer soorten groenten, kruiden en fruit duiken op in de moestuin, dankzij het langere groeiseizoen. De oogst hangt af van het nuttige werk van insecten

Klik op onderstaande link om een lijst van 79 bomen te downloaden.
[AVBS Klimaatbomen](#)

die de bloemen bestuiven. Als de bloeiperiodes van (eetbare) planten verschuiven, zullen andere nectar- en stuifmeelplanten die bestuivers moeten lokken en bij de tuin houden.

Knus bij elkaar

De grond onder een dichtbegroeide aanplanting zal het vocht beter vasthouden dan kale aarde. De kunst is om planten op de juiste afstand te zetten. Staan ze te dicht opeen dan belemmeren ze elkaars groei. Is er teveel tussenruimte dan droogt de grond uit. Bovendien zijn deze kale vlekken een uitnodiging voor onkruid, met extra werk tot gevolg. Hanteer als vuistregel dat volgroeide planten elkaar net mogen raken. Dat vergt enige plantenkennis. Dichtbegroeide borders vragen minder onderhoud en bewaren het vocht langer in de bodem. Groenblijvende bodembedekkende planten vragen het minste onderhoud en zien er het jaarrond fantastisch uit. Kies de juiste soort, voor zon of schaduw, voor een droge of voor een natte bodem.

Plant minstens één klimaatboom

Door hun schaduw, maar vooral door verdamping, zorgen bomen voor verkoeling in de tuin. Bomen zuiveren de lucht, nemen CO₂ op en filteren fijn stof. Plant dus een boom of struik. Hoe meer groene blaadjes in je tuin, hoe beter je tuin de volgende hittegolf doorkomt. Een boom moet jaren meegaan in je tuin, *plant hem zorgvuldig*. Niet alle soorten kunnen de weersomstandigheden aan die

een klimaatverandering met zich meebrengt. Belgische kwekers stelden een lijst samen van 79 bomen die bestand zijn tegen extreme hitte, langdurige droogte en wateroverlast. Door de juiste soort aan te planten, beperk je problemen door hitte, langdurige droogte en wateroverlast. Kies een boom die bovendien qua grootte en vorm in je tuin past. Enkele suggesties:

- Middelgrote bomen:
Acer campestre 'Elsrijk',
Pyrus calleryana 'Chanticleer',
Tillia cordata 'Greenspire'
- Kleine bomen:
Fraxinus ornus 'Mecsek' (pluimes),
Malus 'Everste' (sierappel),
Carpinus betulus 'Lucas'
Plant hem zorgvuldig. Deze [link](#) toont hoe je dit best aanpakt.

Gevelgroen

Planten tegen je woning is een goed alternatief op plaatsen waar er geen of weinig ruimte is voor bomen. Gevelgroen neemt niet veel plaats in en draagt effectief bij tot een betere luchtkwaliteit omdat het een sterk filterende werking heeft. Vooral klimplanten met veel bladeren vangen veel fijn stof uit de lucht. Wingerd en klimop zijn hier goede voorbeelden van. Voor mooie bloemen tegen een zuidmuur is de mediterrane passiebloem een aanrader. Klimhortensia's voelen zich beter in de schaduw, terwijl kamperfoelie en clematis een beetje van beide willen hebben. Vraag bij je gemeente na of een geveltuintje wordt toegestaan. Je moet er immers op toezien dat je tuintje de doorgang van voetgangers niet gaat hinderen.

Een verticale tuinconstructie

Bij een andere vorm van verticaal tuinieren staan de planten niet in de grond maar groeien ze in een constructie tegen een gebouw of muur. Het gaat dus veel verder dan klimplanten of hangpotten met planten. Zo een verticale tuin beperkt het warmteverlies van een gebouw, absorbeert het geluid en zuivert de lucht. En het is mooi! Het kan zelfs dienst doen als groene wand binnen in de woning. Het succes van een verticale tuin staat of valt met de plantkeuze in functie van lichtinval en bezonning. De schikking van de planten moet ermee rekening houden dat onderaan minder licht is maar meer water. Doorlevende planten zijn meer geschikt dan eenjarige planten die elk seizoen vervangen moeten worden. Voor een moestuin die nauwelijks plaats vraagt, is dit ook een geschikte werkwijze. Een verticale tuin kan niet zonder een perfect functionerend bevoeiingssysteem, waarmee geen water verspild wordt. De constructie van een verticale tuin moet stevig verankerd worden. Als de beplante wand volledig met water is volgezogen, kan hij behoorlijk wat gewicht hebben. Denk er ook aan de muur achter de constructie te beschermen tegen indringend vocht. Verzorg de verticale tuin met een 14-daagse voeding voor terrasplanten via het gietwater, door dor blad of uitgebloeide bloemen te verwijderen en af en toe onkruid te wieden.

Licht verandert
volgens het uur van de dag
en het seizoen.

Natuurlijk tuinieren

In de toekomst zullen we anders tuinieren, nog meer met de natuur mee. Het ontwerp van hoe een tuin er 'hoort' uit te zien, wijzigt geleidelijk. Het mag zelfs een beetje 'slordiger', ook in een formele tuin. Veel inspiratie voor een meer natuurlijke tuin komt uit de land- en tuinbouwsector die al veel langer aan het vernieuwen is, vooral op het vlak van waterbuffering, gewasbescherming, kennis over nuttige insecten of zuinig watergeven. Ook zullen we moeten zoeken naar oplossingen voor invasieve exoten, die vaker zullen voorkomen.

Eten, drinken en een huisje

Maak je tuin gastvrij voor nuttige beestjes. Hoe meer plantensoorten in kleuren en vormen, hoe meer beestjes van allerlei soort. Een rustig plekje waar egels overwinteren, enkele vroegbloeiende nectarplanten voor de eerste vlinder, een bijenhotel als kweekkamer van bestuivende insecten of een composthoop zijn maar enkele voorbeelden die voor heel wat beestjes een stevige hulp zijn om te overleven. Veel beestjes zijn tevreden met een huisje dat je voor hen klaarzet. Ook kleine tuintjes, zelfs al liggen ze in de stad, kunnen aantrekkelijk zijn voor kriebelbeestjes. Met verschillende biotoopjes in je tuin, creëer je ruimte om ook zelf in contact te komen met de natuur en er optimaal van mee te genieten. Met andere woorden: maak van je tuin meer dan een leeg grasveld!

Honingbijen zijn onontbeerlijk voor de voortplanting van ongeveer 80% van de plantensoorten. Maar er zijn nog heel wat andere insecten die planten bevruchten en ervoor zorgen dat het goed gaat met onze voedselproductie. Al deze noeste werkers hebben hun behoeften. Eentje ervan is voedsel, een andere is behuizing. Een oude stronk ergens in de tuin laten staan of liggen, gaat bepaalde soorten bijen en solitaire wespen aantrekken. Ze vestigen zich onder de schors. Of je kan zelf gaatjes in een blok hout boren of een bijenhotel maken als je een huisje wil aanbieden. Andere solitaire bijen maken hun nest in een kleine berm in de grond.

Puintuin

Een beetje rommel is goed voor de kriebelbeestjes en andere nuttige

Maak van je tuin meer dan een leeg grasveld!

bezoekers zoals egels of vogels. De puintuin is een concept voor wie het rommelige principe huldigt. Want ja, het mag weer. Wilde bijen, roofwespen en andere insecten maken in de natuur hun nest in het merg van allerlei struiken en planten, op plaatsen waar de takjes gebroken of gebarsten zijn. Geef deze tuinresten dus een plaats in je tuin zodat ze gebruikt kunnen worden. Een hoop met stenen, takken, bakstenen met gaten, een plaat op de grond ... het zijn allemaal leefmilieus die druk bezocht zullen worden door allerlei kriebelbeestjes. Sommige van die insecten gaan bloemen bestuiven, andere gaan de belagers van onze tuinplanten en groenten te lijf. Een stapel hout trekt egels aan. Een waterpartij, klein of groot, is een toevluchtsoord en voortplantingsplaats voor kikkers, padden, salamanders, libellen en

De puintuin is een concept voor wie het rommelige principe huldigt. Een stapel hout trekt egels aan.

allerlei andere waterdiertjes. Het doet ook dienst als drinkplaats voor insecten en kleine beestjes als het vijvertje op een rustige en zonnige plaats is aangelegd. Veel diertjes zullen zich welkom voelen in je tuin.

Voorkom dat invasieve planten zich verspreiden

Veel uitheemse plantensoorten handhaven zich gemakkelijk in een nieuwe omgeving. Soms zo goed, dat ze andere planten verdringen en zodanig woekeren dat er schade ontstaat. Sommige planten komen tot hier gelift, andere hebben we (nietsvermoedend) zelf met veel genoeg gepland in de tuin. Want er zijn heel wat populaire tuinplanten bij zoals vlinderstruik, herfstaster, rimpelroos, gunnera of laurierkers.

Als je deze planten niet kan vervangen door een alternatief, tracht er dan voor te zorgen dat ze zich niet verspreiden naar de omgeving. Hou ze in je tuin door de bloemen weg te nemen, door te snoeien, door zaad- of vruchtvorming te beletten. Of zoals bij de aardpeer, door de knollen grotendeels op te eten.

Vervang verharding door groen

Water dat terecht komt op opritten, paden en terrassen krijgt meestal de kans niet om in de grond te dringen en loopt meteen af naar de riool. Daarom komt verharding enkel daar waar het nodig is, liefst uitgevoerd met waterdoorlaatbare materialen. Een terras kan net zo goed in grind, kiezel of waterdoorlaatbare tegels aangelegd worden. Een pad in schors

of snipperhout is misschien ook een optie? En waarom een gigantische oprit in klinkers aanleggen als twee rijstroken om met de wagen over te rijden eigenlijk volstaan? Denk ook aan stapstenen, tegeltuintjes, groendaken en groene voegen, ze helpen allemaal.

Vergroen je voortuin

Wat is het eerste dat mensen doen als ze een huis met tuin kopen? Een parkeerplaats maken. In tijden van klimaatverandering is dat het laatste wat we nodig hebben. Want stenen warmen snel op en koelen maar langzaam af. Tijdens warme zomers zorgt dat voor hitte-eilandjes. Is het dan niet beter om die enkele vierkante meter als een echte tuin te benutten? Je wordt blijer van voortuintjes met bloeiende planten, gevelgroen en

een slingerend pad naar de voordeur. Bezoekers vinden het ook veel aangenamer dan het harde beton van klinkers. Met een zitbankje erbij kom je weer in contact met je burens en is het dubbel genieten.

Want gazon mist iets

Naast veel verharding zie je in de hedendaagse tuin ook vaak een groot gazon. Het zou gemakkelijk zijn en weinig werk vragen. Niets is minder waar. Een gazon goed onderhouden is erg arbeidsintensief. Dit wil zeggen dat het in het groeiseizoen twee keer per week gemaaid moet worden en als je minder maait de kans groot is dat je onkruid gaat bestrijden. Bovendien is een kraaknet gazon doods, geen enkel diertje, op een engerling na, dat hier wil leven. Vervang stukken gazon door borders met bijenlokkende planten, bodembedekkers, struiken en kleine bomen. Het natuurlijk leven zal vanzelf een weg vinden naar je tuin. En je maakt een nieuwe dimensie in die anders platte tuin.

Geen plastic in de tuin

Er is geen simpele manier om het gebruik van plastic af te schaffen. Wat tuiniers doen, is plastic emmers en potjes zo vaak en zo lang hergebruiken als maar mogelijk is en daarna kiezen voor alternatieve materialen zoals houten zaibakken, terracotapotten, herbruikbaar of composteerbare plastic. Koop hagen, bomen en

Bondgenoten: [link naar de natuurlijke vijanden die helpen in de strijd tegen plaagbeestjes.](#)

struiken met blote wortel, meststoffen in kartonnen dozen en bloemen in papieren geschenkverpakking.

Samen sterker

Gezonde planten zijn beter bestand tegen ziekten en plagen. Maar ook ziekteresistente planten kunnen last krijgen als ze op de foute plaats staan of slecht verzorgd worden. Bouw daarom een gezonde bodem op met compost wat het bodemleven stimuleert en planten versterkt. Zet veel verschillende planten in de tuin. Wordt de ene aangevallen door een plaag, dan kan de andere het probleem opvangen. Zet zoveel mogelijk planten die insecten en vogels lokken, de natuurlijke vijanden van heel wat tuinplagen. Zieke

planten of onkruiden in zaad horen niet thuis op de composthoop. Anders zullen ze de volgende jaren rijkelijk de borders sieren.

Werk onkruid verstandig weg

Onkruid is een term voor planten die we liever niet in onze tuin zien verschijnen, of althans niet op die bepaalde plek. Wie van de nood een deugd wil maken, draait met paardenbloemblaadjes een pittige salade in elkaar, koestert brandnetels als waardplant voor vlinders of als smaakmaker in brandnetelsoep en vlecht een krans van klaverbloemen. Als je niet zulke ideeën hebt, kan je beter geen halve maatregelen nemen en onkruiden met wortel

duizendblad

en al uitroeien. Leer hardnekkige onkruiden herkennen zodra ze opkomen. Nu ze nog klein zijn, kunnen ze gemakkelijker verwijderd worden voordat ze in de tuin uitbreken.

Wieden, trekken, schrapen of vegen

Stel niet tot doel om het allerlaatste sprietje ongewenst kruid te verwijderen. Wachten tot het de overhand krijgt, is ook niet slim. Er zijn verschillende manieren om van onkruid af te komen. Wat de beste methode is hangt af van het type onkruid. Het ene is al wat hardnekkiger en taaier dan het andere. Het loont de moeite om regelmatig een rondje te schoffelen.

Zelfs hardnekkige onkruiden kunnen niet op tegen steeds terugkerende schoffelbeurten. In jonge fase is onkruid nog makkelijk uit te trekken en kan het niet bloeien en zaad vormen voor de toekomst. Het regelmatig vegen van verhardingen is een eenvoudige en natuurvriendelijke manier om terrassen en paden netjes te houden. Bij diepwortelende onkruiden helpt een schraper, al dan niet op een lange steel.

Rare kever als bondgenoot

Egels, vogels, kikkers en padden zijn voor de hand liggende *bondgenoten* in de strijd tegen plaagbeestjes. Ook veel insecten en kevers zijn bijzonder nuttig in de tuin. Ze bevruchten

bloemen, gaan spontaan op zoek naar de (voor ons) lastige insecten en werken ze weg. Toppers zijn de lieveheersbeestjes en vooral hun larven. Ook gaasvliegen, sluipwespen en oorwormen zijn trouwe bondgenoten. Als het erop aankomt planten te beschermen tegen veelvraten is het nuttig hun vijanden te kennen en ze aan te moedigen je tuin te bezoeken.

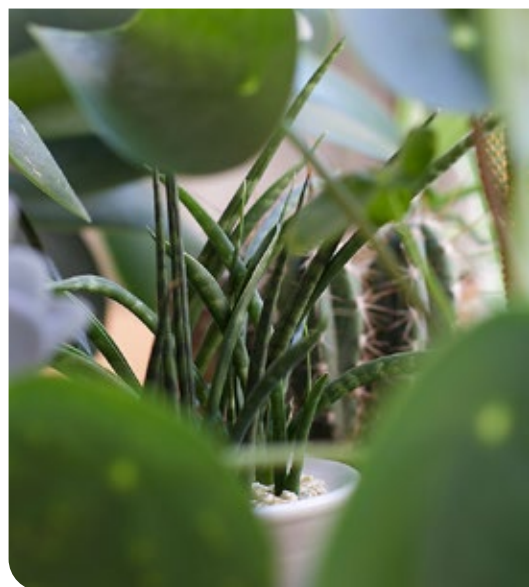
- Zweefvliegen worden gelokt door bloemen met makkelijk toegankelijke pollens, zoals zinnia, aster, dille, cosmos of zonnehoed.
- Duizendblad lokt gaasvliegen die helpen in de strijd tegen bladluizen.
- De kleverige stengels van siertabak trekken witte vlieg en trips aan.

Nieuwe gewoonten

Of het nu een kever, een ziekte of een onkruid is, voor elk tuinprobleem bestaat een doeltreffende aanpak als je exact weet wat het is. Daarom vertrouwen tuiniers van de toekomst op de natuur om zijn werk te doen en vullen zij aan met andere technieken zoals het spannen van netten, het inzetten van natuurlijke vijanden, composteren, wieden of een juiste plantcombinatie. Het resultaat en de verwachtingen zijn anders: niet elk insect moet bespoten worden, niet elk sprietje onkruid moet weg. Plantversterkende middelen op basis van natuurlijke ingrediënten zullen de markt van de gewasbeschermingsmiddelen innemen.

Weinig ruimte? Keuzes maken!

Tuinen worden kleiner. De tuinier van de toekomst zal creatief zijn met de beschikbare ruimte, klein of heel klein. Verticale tuinen, daktuinen, groendaken, microtuinen, kleine bomen ... kunnen uitkomst bieden als je veel groen op weinig ruimte wil. Heb je helemaal geen ruimte om te tuinieren, haal de tuin dan gewoon naar binnen. Groen is voor binnen en buiten.

De goedgevoeltuin

Onze tuin, hoe klein of groot ook, dient ook voor ons welbevinden. Om te ontspannen, om mensen te ontmoeten, om nieuwe dingen uit te proberen, om iets in te leren. In een kleine ruimte kan dat ook, door alle zintuigen te prikkelen. Een kleine tuin wordt plots groot als je lapjes grond samenvoegt en deelt. Daarom besteden we best veel aandacht aan de inrichting van een kleine tuin. Wat is de functie? Wil je veel kunnen tuinieren, zijn er spelende kinderen, dient de tuin vooral om te genieten, te lezen of te zonnen? Zodra je dit weet zoek je uit welke plekjes in de tuin zonnig zijn of juist schaduwrijk. Op deze manier weet je waar een zithoekje mag komen en waar je planten kan zetten.

Stijltips

Een allegaartje van stijlen op een kleine oppervlakte komt snel druk over. Rust en eenvoud werken op een beperkte ruimte meestal beter. Beperk de materialen voor paden of terras tot maximum twee soorten en herhaal ze indien nodig, dit zorgt voor rust in het tuinontwerp. Kies planten die (bijna) het hele jaar door iets te bieden hebben. Denk aan vroege bloeiers, struiken met mooie bessen of herfstverkleuring. Varieer in groenvormen: hagen, bomen, fruit, klimplanten, bloemenweide. Meubilair en accessoires worden gekozen in één stijl, liefst in lichtere tinten zodat ze de kleine tuin visueel groter maken. Het herhalen van dezelfde tinten voor kussens, parasol en bloempotten, versterkt het gevoel van ruimte.

Optische snufjes

Donkere bladplanten achteraan in de tuin, doen de ruimte dieper en groter lijken dan ze is. Een lichtere beplanting vooraan, doet de tuin breder lijken. Terrassen en paden in de diepte of in de breedte, maken een tuin visueel extra lang of juist extra breed. Een spiegel kan op de juiste plaats de tuin groter laten lijken. In hoekjes achteraan in de tuin en onder bomen kan je tuinverlichting voorzien. Liefst niet te opvallend, maar juist voldoende om de tuin 's avonds diepte te geven. Zo wordt de tuin nog meer een outdoor woonruimte.

Geen plaats voor een tuinhuis? Gebruik de zitbank als opbergruimte en hou het geheel sober. Dat oogt immers ook groter dan een volgestouwde ruimte. Wil dit zeggen

Wat is het eerste dat je ziet als je bij iemand op bezoek gaat? De voortuin! Maak dit visitekaartje dus zo leuk en groen als mogelijk.

dat je tuin 'clean' moet zijn? Zeker niet, ook een natuurlijke tuin met veel biodiversiteit kan netjes ogen.

Elke vierkante meter telt mee

Benut de smalle strook langs de voor- en zijkant van de woning als extra tuinruimte. Een slingerend tuinpad tussen de begroeiing door naar de achterkant van de woning is zoveel leuker dan een saaie betegelde strook. Hoe klein de tuin ook is, elke tuin verdient een (kleine) boom. Het gebruik van bomen en hoge beplanting geeft de tuin een extra dimensie en lokt natuurlijk leven. Optimaal is het als je borders volgens een bepaald concept worden opgebouwd met vooraan de lage planten zoals bodembedekkers,

vaste planten, grassen of varens. Dan volgt een overgang naar lage en hogere struikjes en tenslotte komen de bomen (klein tot groot). Op deze manier voelen allerhande beestjes zich thuis in de tuin. Heb je echt een mini-tuin of enkel een terras? Denk dan zeker aan verticale tuinelementen. Of maak een vierkantemetertuintje met sierplanten of groenten. Elk stukje tuin, hoe klein ook, is een meerwaarde voor de tuin van de toekomst.

De kamervaren heet Rudy

Ook als je geen tuin (meer) hebt, kan je van je woning een buitenplaats maken. Omring je met groen, het brengt rust in huis. Je hebt iets om voor te zorgen (water geven, verzetten,

stekjes maken) en de planten zelf zijn een vorm van gezelschap. Wie praat er tegen zijn kamerplanten? Tuiniers van de toekomst! Ze geven hun planten zelfs namen, dat helpt om elke plant de gepaste verzorging te geven. Want de ene heeft meer water en voeding nodig dan de andere, grootbladige planten moet je regelmatig afstoffen. Voor alle kamerplanten geldt: uitgebloeide bloemstengels en dode bladeren weghalen. De planten af en toe eens op een andere plek schikken, doet hen ook deugd.

Meer informatie over kamerplanten in het voorjaar vind je [hier](#).

Nog meer inspiratie voor jouw tuin voor de toekomst?
tuinvandetoekomst.be helpt je op weg!

Links naar interessante sites

tuinvandetoekomst.be

landelijkegilden.be/informeren/actualiteit/elke-tuin-verdient-compost

landelijkegilden.be/informeren/actualiteit/natuurlijke-vijanden-beschermen

landelijkegilden.be/informeren/actualiteit/zo-plant-je-een-nieuwe-boom

landelijkegilden.be/informeren/actualiteit/kamerplanten-het-voorjaar

avbs.be/system/files/onderwerpen/onderdeel/Klimaatbomen_web_0.pdf

Onze persoonlijke impact op klimaat en milieu is misschien niet groot, maar als we met velen zijn en ieder een beetje doet, dan maken we een merkbaar verschil.

We kunnen dus maar starten met oefenen, begin met één vierkante meter. En breid gerust uit. 8% van Vlaanderen is tuin, dat komt neer op 180.160 ha.

**Zo maken we samen het verschil,
zelfs met één vierkante meter.**

Landelijke Gilden
samen beleef je meer

Fotografie: Philippine Debroey

Landelijke Gilden
samen beleef je meer